

ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΕΙΑ: ΑΝΘΡΩΠΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΥΤΟΘΕΣΜΙΣΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

Κανείς δεν ισχυρίστηκε ότι η δημοκρατία είναι τέλεια ή πάνσοφη. Αντίθετα, όπως έχει ήδη ειπωθεί, η δημοκρατία είναι η χειρότερη μορφή διακυβέρνησης—αν εξαιρεθούν βέβαια όλες οι άλλες μορφές που δοκιμάστηκαν στο παρελθόν.

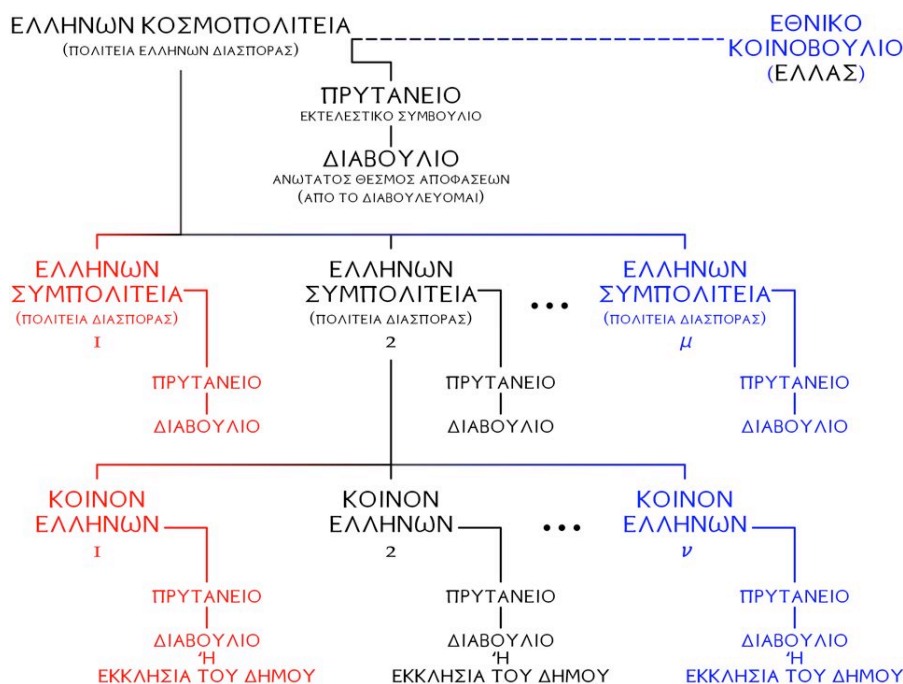
Γ. Τσόρτσιλ, 11/11/1947

Ποιόν ρόλο θέλουμε να παίζουμε εμείς οι Ελληνίδες και Έλληνες των ΗΠΑ στην δημιουργία του αυριανού κόσμου? Σε τι κόσμο θέλουμε να ζούμε? Και τι σημαίνει η διεύρυνση εκλογικής βάσης της πρότασης Σταθάκου-Στεφανοπούλου για κάθε μία/έναν μας?

Εδώ επανεξετάζω την πρόταση Σταθάκου-Στεφανοπούλου στο πλαίσιο της πρότασης Κοντογιώργη, την οποία στο παρελθόν δυστυχώς οικιοποιήθηκαν και παραμόρφωσαν μερικοί πολιτικοί, για να κάνουν το παιχνίδι τους με ιδιοτελείς πάντα σκοπούς. Ας δούμε όμως την εξέλιξη των πραγμάτων ιστορικά.

Μετά την τυραννία των Πεισιστρατιδών, στην Αθήνα εμφανίζεται ο Κλεισθένης, που θέσπισε την άμεση δημοκρατία, δίδοντας σε όλους τους πολίτες ίσα πολιτικά δικαιώματα: *ισοπολιτεία, ισονομία και ισηγορία*, επειδή το ίσον είναι δίκαιον και ομοιότητας σωστικόν. Η λέξη «δίκαιον» παράγεται από το «δίχα»—ετυμολογεί ο Αριστοτέλης, που σημαίνει μισό-μισό: το να υπάρχουν δηλαδή ίσες μερίδες για όλους. Έτσι, οι Έλληνες της Αθήνας θέτουν την έδρα του δικαστή, το βήμα της αγόρευσης και το έπαθλο κάθε πολιτικού αγώνα στο μέσον ενός κύκλου ίσων, ομοίων πολιτών. Την ίση απόσταση του καθενός από το μέσον, την ακτίνα δηλαδή του κύκλου, την ονομάζουν «μέτρον», για να μετριάσουν με αυτό την ματαιοδοξία, την υπερβολή, την ύβρι του καθενός από ομοίους του, αλλά και για να τα βρίσκουν μεταξύ τους με *μέτρο* πάντα τον άνθρωπο. «Πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπος» έλεγαν τότε οι Έλληνες, με τον Πρωταγόρα που εισήγαγε και την έννοια του «ανθρωποκεντρισμού».

Τον Νοέμβριο του 1989, πάλι στην Αθήνα, ο Δρ. Γεώργιος Κοντογιώργης προτείνει την δημιουργία της των ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΕΙΑΣ, με σκοπό να αποτελεί ουσιαστικά τούτη την κοσμοπολιτεία της ελληνικής διασποράς (Σχ. 1). Καθορίζει δε ως ανώτατο θεσμό αποφάσεων της ελληνικής κοσμοπολιτείας το ΔΙΑΒΟΥΛΙΟ, από το ρήμα *διαβουλεύομαι*—και ο Δρ. Κοντογιώργης ετυμολογεί, ενώ το ΠΡΥΤΑΝΕΙΟ είναι το εκτελεστικό της συμβούλιο, επιφορτισμένο με την εφαρμογή αποφάσεων του διαβουλίου. Παντού όπου υπάρχει ελληνική διασπορά, συγχρόνως συγκροτείται μία ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑ, ανάλογα με διαβούλιο και πρυτανείο, που συντίθενται από μέλη εκλεγμένα από τα κατά τόπους ΚΟΙΝΑ ΕΛΛΗΝΩΝ (Σχ. 1).

Σχήμα 1: Η πρόταση Κοντογιώργη για την οργάνωση των Ελλήνων της διασποράς.

Στο Σχ. 1, το διαβούλιο της ελληνικής κοσμοπολιτείας είναι αντιπροσωπευτικός θεσμός—όπως και εκείνα των ελληνικών συμπολιτειών. Απαρτίζεται δε το κάθε διαβούλιο από εκλεγμένα μέλη των ελληνικών συμπολιτειών, που αποφασίζουν και χαράζουν πολιτική γιά τα μεγάλα προβλήματα της ελληνικής διασποράς, όπως εκπαίδευση, παιδεία, γλώσσα, οικονομική ανάπτυξη, αλληλοργάνωση, αυτοθέσμιση, επικοινωνία, πρόνοια, σχέσεις με το ελληνικό κράτος κ.ο.κ.

Στην πρόταση Κοντογιώργη, το πρυτανείο είναι επιφορτισμένο με την εκτέλεση ή εφαρμογή των αποφάσεων του διαβουλίου. Τα μέλη του πρυτανείου εκλέγονται γιά διετή θητεία μεταξύ των μελών του διαβουλίου, λογοδοτούν ενώπιόν του, είναι ελευθέρως ανακλητά και διαρκώς ελεγχόμενα. Τα δε κοινά Ελλήνων είναι οι τοπικοί ή περιφερειακοί θεσμοί της διασποράς, το κάθε ένα με σύνθεση ανάλογη της ελληνικής κοσμοπολιτείας και των ελληνικών συμπολιτειών, δηλαδή με διαβούλιο και πρυτανείο. Όπου όμως αυτό είναι εφικτό, ο Δρ. Κοντογιώργης βλέπει την πιθανότητα να εφαρμόζεται στην πράξη η αρχή της ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ, δηλαδή της γενικής συνέλευσης των πολιτών του κάθε κοινού Ελλήνων.

Ο Δρ. Κοντογιώργης θεωρεί ότι με την πολιτειακή αυτοοργάνωση ή αυτοθέσμιση της ελληνικής διασποράς θα αναλάβει η ίδια τις τύχες της, θα ενσκήψει στα προβλήματά της, θα αποκτήσει συνείδηση «εθνικής κοινωνίας» εν μέσω της παγκόσμιας οικουμένης και, οπωσδήποτε, μια πολιτική ηγεσία, η οποία είναι απολύτως αναγκαία για την επιβίωσή της. Ανεξάρτητα από την αυτονομία που διαθέτουν, όλοι οι λοιποί θεσμοί του ελληνισμού της διασποράς, θα υπάγονται στην ελληνική κοσμοπολιτεία, η οποία προφανώς έτσι γίνεται η ανωτάτη αρχή του ελληνισμού της διασποράς.

Καταλήγει δε η πρόταση Κοντογιώργη με την ελληνική κοσμοπολιτεία να εκπροσωπείται από μέλη της στο ΕΘΝΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ της Ελλάδος, σε σχετική αναλογία προς τον ενεργό πληθυσμό της διασποράς, π.χ., με 1-10 βουλευτές ανά συμπολιτεία. Επίσης, να έχει οργανική θεσμική σχέση με την κυβέρνηση της Ελλάδος, να μετέχει δηλαδή στην ελληνική κυβέρνηση υπουργός-σύνδεσμος της ελληνικής κοσμοπολιτείας και ίσως μία/ένας ακόμη αρμόδιος γιά την των Ελλήνων κοσμοπολιτεία.

Στις 30 Μαΐου 2009, ένας μεγάλος ευεργέτης και δωρητής της ομογένειας, ο Επίτιμος Πρόεδρος της *Ομοσπονδίας Ελληνικών Σωματείων Μείζονος Νέας Υόρκης*, κ. Βασίλειος Σταθάκος, σε στενή συνεργασία με τον δημοσιογράφο κ. Αλέξανδρο Στεφανόπουλο την *Greek American News Agency*, έθεσαν πάλι επί τάπητος την πάγια πλέον, γιά δύο χρόνια, πρότασή τους γιά την αποτελεσματική αντιμετώπιση του μαρασμού των εθnikοτοπικών δευτεροβαθμίων οργανισμών, συνέπεια του οποίου είναι και πολλά άλλα ηθικά και οικονομικο-πολιτικο-κοινωνικά διαπλεκόμενα προβλήματα της ελληνικής ομογένειας στις ΗΠΑ. Τα δύο βασικά σημεία της πρότασης Σταθάκου-Στεφανοπούλου αφορούν:

- 1) την κατανομή της ελληνικής ομογένειας στις ΗΠΑ, που σαν επικράτεια χωρίζεται ή διακρίνεται σε βασικές μείζονες γεωγραφικές περιφέρειες όπως, π.χ., περιφέρεια Μείζονος Νέας Υόρκης, περιφέρεια Μείζονος Νέας Αγγλίας, Σικάγου, Καλιφόρνιας, Φλόριδας, κ.ο.κ. (Σχ. 2), και
- 2) την θεσμική αναδιοργάνωση της ελληνο-αμερικανικής κοινότητας στις ΗΠΑ, έτσι ώστε οι κατά τόπους ομοσπονδίες, όπως σήμερα λειτουργούν, να μπορούν χωρίς δυσκολία, αυτοθεσμιζόμενες, να διευρύνουν την δημοκρατική τους βάση. Οι κκ. Σταθάκος και Στεφανόπουλος θεωρούν απαραίτητη την διεύρυνση της εκλογικής τους βάσης (Σχ. 3), ώστε η/ο κάθε ομογενής κάτοικος μιάς περιφέρειας, αυτόματα να μπορεί να γίνεται μέλος της ελληνοαμερικανικής κοινότητας, την οποία με την συμμετοχή του να δημιουργεί σε ισχυρή οντότητα, με όλα τα θετικά συνεπακόλουθα.

Συνοπτικά, η πρόταση Σταθάκου-Στεφανοπούλου επί της θεσμικής αναδιοργάνωσης της ελληνο-αμερικανικής κοινότητας των ΗΠΑ, σε *πρώτη* φάση απαιτεί να μετέχουν και να ψηφίζουν με ίσα δικαιώματα στο εκλέγειν και εκλέγεσθαι, όλα τα εγγεγραμμένα μέλη των ταμειακώς εντάξει συλλόγων που μετέχουν στις κατά τόπους ομοσπονδίες, και όχι μόνον οι αντιπρόσωποι των μελών συλλόγων (Σχ. 3α). Σε *δευτέρα* δε φάση—όταν και όποτε αυτό κριθεί ώριμο από κάθε αυτοθεσμιζόμενο οργανισμό—να μετέχουν στην εκλογική διαδικασία και απλοί ομογενείς, που πληρούν κατάλληλες προϋποθέσεις, έστω και αν τούτοι δεν είναι μέλη κάποιων εθnikοτοπικών συλλόγων. Αυτή είναι η «συμμετοχικής δημοκρατίας» διάσταση της πρότασης Σταθάκου-Στεφανοπούλου, που εφαρμόζεται από τα χρόνια της κλασικής Ελλάδος, π.χ., στην *Εκκλησία του Δήμου*, μέχρι τις ημέρες μας, σε όλα τα πολιτισμένα κράτη του κόσμου που προσπαθούν συνεχώς να διευρύνουν την δημοκρατική βάση των θεσμών τους (Σχ. 3β).

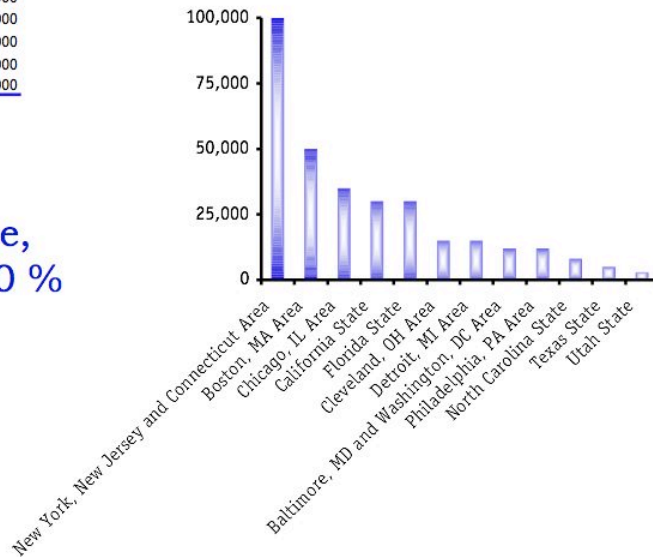
Metropolitan Area or State	Households
New York, New Jersey and Connecticut Area	100,000
Boston, MA Area	50,000
Chicago, IL Area	35,000
California State	30,000
Florida State	30,000
Cleveland, OH Area	15,000
Detroit, MI Area	15,000
Baltimore, MD and Washington, DC Area	12,000
Philadelphia, PA Area	12,000
North Carolina State	8,000
Texas State	5,000
Utah State	3,000

Source: Greek Orthodox Archdiocese of America

~1,500,000 people,
American-born: ~70 %

Sampling Greek-American households in USA

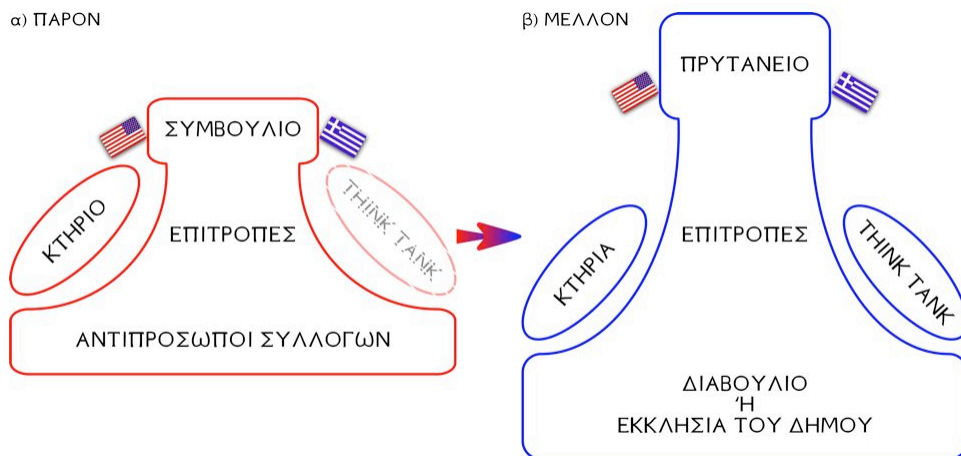
Households by Metropolitan Area or State

Σχήμα 2: Στατιστική κατανομή της ελληνικής διασποράς στις ΗΠΑ.

Πιο συστηματικά, τα συνεπακόλουθα των όσων προτείνουν οι Δρ. Κοντογιώργης και κκ. Σταθάκος και Στεφανόπουλος αφορούν το μέλλον της ελληνο-αμερικανικής κοινότητας, που πρέπει να επαναθεμελιωθεί πάνω σε νέες δομές, οι οποίες να ανταποκρίνονται και σε ουσία ονόματος αλλά και πραγματικότητας. Είναι πράγματι μάταιο να προσπαθούμε να διασώσουμε τα ημιθανή εθνικοτοπικά σωματεία, που οι κατά τόπους ομοσπονδίες μας περιθάλλουν μόνο και μόνο για την ύπαρξή τους. Ας αφήσουμε την αυτοθεσμική λειτουργία τους σαν οργανισμούς στην καθ'ιδίαν ζωτικότητά τους. Σεν μας αφορούν αυτοί.

Σαν σύνολο όμως, ας εστιάσουμε την προσοχή μας στην ευρύτερη αναδιοργάνωσή μας σε περιφερειακές κοινότητες, με μία αξιοκρατικά διευρυμένη δημοκρατική βάση (Σχ. 3β). Η συνισταμένη των κοινών Ελλήνων μας διασφαλίζει μία μελλοντική παρουσία στην αμερικανική και παγκόσμια πραγματικότητα.

Σχήμα 3: Δομή των κοινών Ελλήνων (α) στο παρόν και (β) στο μέλλον, με διεύρυνση εκλογικής βάσης.

Ανθρωποκεντικά ή ανθρωπομετρικά, με μέτρο δηλαδή τον άνθρωπο, η των δύο προτάσεων πολιτισμική αυτονομία ή αυτοθέσμιση, με την διεύρυνση της εκλογικής βάσης (Σχ. 3β), μπορεί να βοηθήσει ώστε να μη

γινόμαστε απλώς μηρυκαστικά, χωρίς αυτονομία σκεψής και αυτοθέσμισης, που καταγίνονται με το πως να προσαρμόσουν την ελληνική μας εξέλιξη στο διατακτικό της ιστορίας των νικητών. Αυτό που προέχει είναι να ανακτήσουμε την ιστορία μας. Όχι να την βλέπουμε μέσα από το πρίσμα της ιστορίας κοινωνιών που γεννήθηκαν πριν από δύο ή τρεις αιώνες, μέσα σε ένα εντελώς διαφορετικό κοινωνικο-πολιτικό περιβάλλον. Πρέπει λοιπόν να ανακτήσουμε την ιστορία του κόσμου, να οικοδομήσουμε μία άλλη οπτική της ιστορίας, που δεν θα αποβλέπει απλώς στην προβολή του σήμερα στο χθες, αλλά ούτε και απλώς στη δικαίωση καταστάσεων.

Μάχες, αίμα και οι αλλαγές συνόρων δεν είναι όλη η ιστορία. Μιλούμε για ιστορία πολιτισμού, προόδου, τεχνολογίας και πνεύματος του ανθρώπου. Μία οπτική που βλέπει πολιτικά γεγονότα σαν παράσιτα που σκιάζουν την ιστορία της επιστήμης και την εξέλιξη του πνεύματος. Τα τρία αδιάσπαστα στηρίγματα της ασύλληπτης γενικής εννοίας της αρετής του Σωκράτους—*αναστολή, αποστολή και συμμετοχή*—απαιτούν αυτοθέσμιση με συμμετοχική δημοκρατία, γιά να κατορθώσει ο άνθρωπος να ελευθερωθεί, να δικαιωθεί, να γίνει επιτέλους αυτό που μπορεί να είναι.

Ο Δρ. Κοντογιώργης δεν βλέπει μεγάλη διάθεση προς τον σκοπό τούτο. Απεναντίας, μας βλέπει εγκιβωτισμένους στην αποξένωση και στη συντήρηση ημιθανών θεσμών όπως, π.χ., αυτού της περέλασης στην 5η Λεωφόρο της Νέας Υόρκης. Αυτό μερικούς τους τρομάζει. Επειδή όμως το μέλλον της εποχής μας θα είναι προοδευτικό, ως έθνος κοσμοσύστημα, ως παράδειγμα δηλαδή, ο ελληνισμός διδάσκει και πρέπει να διδάσκει το μέλλον. Αυτό είναι κάτι που ίσως δεν το θέλουν μερικοί...

Οι μερικοί που μάλλον μας θεωρούν *βρωμερούς και πανάθλιους, μιαρούς και παμμίαρους*. Έχουν άδικο? Με όλα τα θλιβερά που βλέπουμε σε δευτεροβάθμιους και τριτοβάθμιους οργανισμούς της ομογένειας, που να κρυφτούμε? Κάτω ή πίσω από το λιανό μας δάκτυλο? Παρά τυχόν *ορμές, αφορμές, ορέξεις, εκκλίσεις και συγκαταθέσεις* όμως, η νέα οργανωτική δομή που οι Δρ. Κοντογιώργης και κκ. Σταθάκος και Στεφανόπουλος προτείνουν, δεν αναχαιτίζει ούτε εμποδίζει την αυτοθέσμιση και λειτουργία κάθε υπάρχοντος οργανισμού. Απεναντίας, συμπληρώνει ένα τεράστιο κενό, που το ζούμε ήδη στον ομογενειακό χώρο: την έλλειψη δηλαδή μιάς συντονισμένης δύναμης των Ελλήνων να υπηρετεί όχι μόνον εμάς αλλά και το μέλλον του κόσμου.

Από κοινού, οι προτάσεις Κοντογιώργη και Σταθάκου-Στεφανοπούλου συναποτελούν προτροπή γιά αρετή και αξιοκρατία: μιά διευρυμένη κοινωνικο-πολιτική αναδιοργάνωση των Ελλήνων της διασποράς. Μέσα ίσως από αυτήν να αναζωογονηθούν τα κοίτταρα της ωφελιμότητάς μας και να αναδημιουργηθεί η απαραίτητη συνισταμένη δύναμη. Θα πολιτικοποιηθεί ο κόσμος μας οργανικά και, με τις ιδιαιτερότητές του, θα γίνει μιά δύναμη πράξης γιά την κτήση του αγαθού· μιά άγρυπνη φρουρός της ελευθερίας του ανθρώπου.

Η σημασία των δύο προτάσεων είναι άκρως σημαντική εφόσον η ίδια η ύλη που εξετάζουν αποτελεί όργανό τους. Συνεπώς η διεξαγωγή της αυτοθέσμισης μας πρέπει να είναι πραγματικά ελεύθερη: να βασίζεται πάνω στο υπόβαθρο του διαλόγου που οι Δρ. Κοντογιώργης και κκ. Σταθάκος και Στεφανόπουλος απαιτούν, ώστε να μη δοθεί καν η ευκαιρία ύπαρξης δογματισμού. Ο δε διάλογός μας πρέπει να εξετάζει τις *δυναμικές, διαχρονικές* δηλαδή *αλληλεπιδράσεις* του γνωστικού τομέα της αυτοθέσμισης, γιά να δίνει πρόσβαση δυναμικά όχι μόνον σε πολιτικο-οικονομικά αλλά και σε κοινωνιολογικά στοιχεία, εφόσον η διαδικασία αυτοθέσμισης των Ελλήνων της διασποράς, εξ'ορισμού δεν μπορεί να περιορίζεται σε ένα δεδομένο χωροχρόνο.

Στην διαδικασία αυτοθέσμισης των κοινών Ελλήνων, έμφαση πρέπει να δίδεται στην κωδικοποιημένη πληροφορία τακτικών παρέμβασης γιά το κοινό ευ ζειν, αλλά και στην μεταπληροφορία μακροπρόθεσμης στρατηγικής. Διότι, λειτουργώντας σε πολλαπλά επίπεδα, η αυτοθεσμική μας διαδικασία μπορεί όχι μόνον να αναλύει την εκάστοτε στρατηγική μας κατάσταση, μα και να συνθέτει μιά οργανική οργάνωση του σχεδιασμού της, ως δομικό αντικείμενο μελέτης και γνώσης, δηλαδή *ελληνογνωσίας* και *αντιπαλογνωσίας*! Εκεί ακριβώς εμπλέκεται και η δόμιση της αυτοθεσμιμένης αναδιοργάνωσής μας «εδώ και τώρα», αλλά και η άκρως σημαντική συστηματοδομή αιτίων και αιτιατών της μακροπρόθεσμης στρατηγικής μας. Έτσι, η σημασιολογία της πρότασης Κοντογιώργη-Σταθάκου-Στεφανοπούλου μπορεί να λειτουργεί ως ανοιχτή δομή, που επιτρέπει εύκολα προεκτάσεις με θετικά συνεπακόλουθα γιά τους Έλληνες της διασποράς, της Ελλάδος και της Κύπρου.

Η εφαρμογή της πρότασης Κοντογιώργη-Σταθάκου-Στεφανοπούλου είναι το *πρώτο* βήμα. Τα *επόμενα* έπονται.

Νικόλαος Κ. Γεωργαντζάς
Καθηγητής Συστημικής Δυναμικής
FORDHAM UNIVERSITY, New York, NY 10023, USA